

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemadel „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta“

[COM(2018) 99 final – 2018/0047 (COD)]

ja

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ettevõtjatele Euroopa ühisrahastamisteenuste osutajate kohta“

[COM(2018) 113 final – 2018/0048 (COD)]

(2018/C 367/13)

Raportöör: **Daniel MAREELS**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Parlament, 16.4.2018
	Euroopa Liidu Nõukogu, 27.3.2018
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114 ja artikli 53 lõige 1
Vastutav sektsioon	majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	27.6.2018
Vastuvõtmine täiskogus	11.7.2018
Täiskogu istungjärk nr	536
Hääletuse tulemus	146/0/1
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb suurt heameelt asjaomaste ettepanekute üle, millega kehtestatakse 29. režiimi loomise abil raamistik ühisrahastamisteenustele. Komitee kutsub seepärast üles kiiresti tegutsema, et jõuda rahuldava tulemuseni, eelkõige kuna see teema seostub laiemalt, komitee jaoks olulise raamistikuga ⁽¹⁾.

1.2. Rõõmustav on nentida, et tähelepanu pööratakse väikeste, noorte ja uuenduslike ettevõtete rahastamisele. Rahastamisredeli osana on ühisrahastamine nende jaoks eriti oluline ajahetkel, mil nad liiguvad käivitamisestapist edasi laienemisetappi ja traditsioonilised rahastamisviisid ei ole alati kättesaadavad. Samas luuakse investoritele rohkem ja paremaid investeerimisvõimalusi.

1.3. Väga positiivne on asjaolu, et selleks kasutatakse uuenduslikke ja moodsat tehnoloogiat kasutavaid tooteid ja lahendusi, nii et see tulevikku suunatud ettepanek sobitub suurepäraselt ka digitaalse ühtse turu loomise konteksti. Sellele antakse kohe ka piiriülene mõõde, mis aitab kaasa tõhusale integratsioonile ja kapitaliturgude süvendamisele. Esiplaanil peab olema ELis ühe ühtlustatud turu loomine, kus kehtivad ühed ja samad eeskirjad nii ettevõtjatele kui ka investoritele.

1.4. Võttes arvesse asjaolu, et seda innovaatilist raamistikku ei tohi aeglustada kunstlike takistustega, pooldab komitee ülemaailmsest ja terviklikust lähenemisviisist tulenevalt siiski teatud punktide osas ettepanekute karmistamist ja täiendavate meetmete võtmist, seda vähemalt käivitamisestapis (vt punkt 1.5 jj). Komitee võtab seejuures aluseks eeskätt sellised põhimõtted nagu „usaldusväärsus“, „selgus“ ja „usaldus“. Ja see tähendab ka kindlust ja kaitset kõigile, kes sellega kokku puutuvad.

1.5. Eelkõige tunneb komitee heameelt selle üle, et tähelepanu on pööratud ühisrahastamisteenuste ja -turgudega seotud riskidele, on aga samas seisukohal, et – vähemalt esialgu – tuleks nendele riskiga seotud aspektidele veelgi enam tähelepanu pöörata, et need veelgi paremini kindlaks teha või neid võimaluse korral piirata. See puudutab järgmiseid küsimusi.

⁽¹⁾ Vt punktid 3.1 kuni 3.4.

1.5.1. Läbipaistvus ja investorikaitse. Komitee hinnangul jäetakse ühisrahastamisplatvormide konkreetsete projektide riskihindamine liiga suurel määral turgude ja investorite kanda. Komitee on seisukohal, et tuleb võtta asjakohaseid meetmeid kõikide riskide – nii rahaliste kui ka mitterahaliste – paremaks tuvastamiseks või piiramiseks. Lõppkokkuvõttes on selle eesmärk investorite parem kaitse. Seejuures võiks lähtuda finantsinstrumentide turgude direktiivi lähenemisviisist. Muu hulgas võib siin tekkida ebavõrdse olukorra oht võrreldes traditsiooniliste teenusepakkujatega, nagu finantseerimisasutused, kes peavad rakendama suhetes oma klientidega rangeid kaitseeskirju.

1.5.2. Võimalikud probleemsed kohad teenusepakkujate ja nende poolt pakutavate teenuste staatuses. Võimalus kasutada investoritega lepingute sõlmimisel „klientide nimel otsustusõigust“, et saavutada klientide jaoks parim tulemus võib pakkujatele kaasa tuua delikaatseid olukordi, kuna nad peavad esmajoones tegutsema „erapooletute vahendajatena“.

1.5.3. Järelevalve. Euroopa Väärtipaberiturujärelevalve (ESMA) ülesanne näib selge, ent ebaselgeks jääb riiklike järelevalveasutuste roll. Komitee on seisukohal, et selles küsimuses tuleks luua enam selgust. Lisaks tõstatub komitee jaoks küsimus, kas ei tuleks ette näha olulist rolli riiklikele järelevalveasutustele, kuna nemad on riiklikele turgudele lähemal ja oskavad kohapealset olukorda paremini hinnata. Lisaks on komitee jaoks igal juhul oluline, et valitsused ja järelevalveasutused peaksid nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil kogu aeg ja järjepidevalt üksteisega aru ning teeksid koostööd, pidades seejuures silmas ka edasist ühtlustamist ja integratsiooni ELis ning kõnealuste ettepanekute edukust.

1.6. Nüüd, mil tehtud valikute tulemusena kehtivad paralleelselt 29. režiim ja riiklikud režiimid, puutuvad potentsiaalsed kliendid seega samal ajal ja samal turul kokku eri õigusaktidega, erinevate tingimustega ja ebavõrdse kaitsega, mis võib tekitada segadust ja selgusetust. Siinkohal on vaja võtta täiendavaid meetmeid suurema selguse tagamiseks.

1.6.1. Komitee arvates tuleb valitsustele ja järelevalveasutustele kehtestada täiendavad kohustused, et teavitada kõiki kasutajaid nende emakeeles täpsel, hõlpsasti kättesaadaval ja kindlustunnet pakkuval viisil.

1.6.2. Ühisrahastamisplatvormidele võib kehtestada kohustuse, et nad peavad alati, mil nad pöörduvad avalikkuse poole, ning kogu oma välissuhtluses teavitama selgesõnaliselt ja arusaadavalt oma ELi märgistusest.

1.7. Lisaks on komitee seisukohal, et rahapesuvastast võitlust ja terrorismi rahastamist käsitlevad kavandatud eeskirjad jäävad suhteliselt piiratuks ja suures osas kaudseks. Ühisrahastamisplatvormide kõnealustele eeskirjadele allutamiseks tuleb sätteid laiendada ja karmistada. Komitee leiab, et ei ole õige, et kontrollivõimalus avaneb vaid ühel korral ja ainult komisjonil on pädevus teha ettepanek ühisrahastamisteenuste osutajate eelnimetatud eeskirjadele allutamiseks. Ka sellise otsuse tarvis tuleb kehtestada selged kriteeriumid ja tingimused.

1.8. Märkimisväärne on ka see, et ettepanekutes ei käsitleta ühisrahastamisest saadavate sissetulekute maksustamist ja võlgnike maksukohustusi, samas kui on asjakohane oletada, et maksustamine on samuti oluline algatuse edu saavutamiseks. Seepärast soovib komitee ka need aspektid arutellusele kaasata. Vajaduse korral tuleks asjakohasel tasandil välja töötada kohandatud eeskirjad.

1.9. Kuna tegu on turuga seotud küsimusega, siis on komitee jaoks kõige tähtsam, et nende ettepanekute edu tagamiseks tegutsesid kõik samas suunas. On hädavajalik, et ettevõtjad ja investorid kasutaksid 29. režiimi tõhusalt ja ulatuslikult. Turu perspektiivist lähtuvalt tõstatub siin küsimus, kas projektile 1 miljoni euro suuruse piirangu kehtestamine ei kujune takistuseks.

1.10. Lõpetuseks – et kindlustada ühisrahastamisplatvormide tulevik ja kestav edu, tuleb komitee arvates kehtestada korrapärased meetmed 29. režiimi jälgimiseks, hindamiseks ja edukuse mõõtmiseks. Seejuures on samavõrd hädavajalik konsulteerimine ja dialoog kõigi sidusrühmade ja huvitatud pooltega.

2. Taust

2.1. Alates ametisse astumisest 2014. aastal töötab Junckeri juhitud komisjon välja „Euroopa investeerimiskava“, et viia ellu oma kõige olulisemad prioriteedid, milleks on majanduskasv, töökohad ja investeringud ⁽²⁾. Lisaks digitaalsele ühtsele turule ja energialiidule on üks selle olulisemaid eesmarke pidev liikumine kapitaliturgude liidu suunas. Eesmärk on rajada kõiki liikmesriike hõlmav hästi toimiv ja integreeritud kapitaliturgude liit.

⁽²⁾ Vt Euroopa Komisjoni veebileht https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe-juncker-plan_et.

2.2. Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskavas⁽³⁾ võttis komisjon endale kohustuse saada 2019. aastaks valmis selle kõik põhielemendid. Kokku oli kavas üle 33 algatuse ja meetme.

2.3. Pärast üleskutseid kiireteks edusammudeks⁽⁴⁾⁽⁵⁾ koostati juba 2017. aastal tegevuskava vahearuanne. Selle tulemuseks oli teatud arv prioriteetseid meetmeid, mille eesmärk oli arvesse võtta muutuvaid probleeme ja olukordi, sh Brexiti. Samaaegselt on vaja teha reaalseid edusamme seoses pangandusliidu ja kapitaliturgude liidu väljakujundamisega. Seejuures peavad esiplaanil seisma järjekindlus ja sidusus.

2.4. Komisjon märkis selles kontekstis samuti, et „takistuste kõrvaldamiseks peame oma sihid praegusest kõrgemale seadma, aga ennekõike tuleb meil neid uusi võimalusi ära kasutada“⁽⁶⁾. Selles kontekstis avaldas komisjon 8. märtsil 2018 kaht tegevuskava sisaldava teatise⁽⁷⁾.

2.5. Finantstehnoloogia tegevuskavaga soovitakse väljendada ambitsiooni muuta Euroopa ülemaailmseks finantstehnoloogia keskuseks, kus ettevõtjad ja investorid peaksid saama kasutada kõiki eeliseid, mida ühtne turg selles kiirelt muutumas sektoris pakub⁽⁸⁾.

2.6. Selle tegevuskava üheks olulisemaks meetmeks on ühisrahastamise ja vastastikuse rahastamise edendamine. Seejuures asetatakse rõhku nii uute teenuste ja märgiste väljaarendamisele kui ka kapitaliturgude integreerimisele.

2.7. Konkreetsemalt käsitletakse komisjoni ideid järgmistes dokumentides:

2.7.1. „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ettevõtjatele Euroopa ühisrahastamisteenuste osutajate kohta“⁽⁹⁾ ning

2.7.2. „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta“⁽¹⁰⁾.

2.8. Kõnealuste ettepanekute eesmärk on kehtestada **ühisrahastamise platvormidele Euroopa märgis**, mis võimaldab tegutseda piiriülel. See peab võimaldama ühisrahastamisteenuse osutajatel oma tegevust laiendada ja ELi tasandil tegutseda ning samas looma ettevõtjatele ja eelkõige väikestele, noortele ja uuenduslikele ettevõtetele laialdasema ligipääsu rahastamisele. Ettepanekud kohalduvad üksnes vabalt võõrandatavate väärtpaberitega seotud investeringupõhistele ühisrahastamisteenustele.

2.9. Samaaegselt soovitakse kohaldada nende platvormide suhtes **kohandatud ja adekvaatseid eeskirju ning järelevalvet**. Nende eesmärk ei ole mitte üksnes majandusliku ja rahalise stabiilsuse kindlustamine ELis, enamgi veel, – need peaksid ka samaaegselt suurendama investorite usaldust, seda eelkõige piiriüleses kontekstis.

⁽³⁾ Septembris 2015 avaldatud tegevuskava. Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava“, COM(2015) 468 final. Vt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1447000363413&uri=CELEX:52015DC0468>.

⁽⁴⁾ Niisiis kutsus Euroopa Ülemkogu üles tegema tegevuskava osas „kiireid ja otsustavaid edusamme“ ja „tagama ettevõtjatele lihtsama juurdepääsu rahastamisele ja toetama investeerimist reaalmajandusse“. Vt <http://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2016/06/28-euco-conclusions/>.

⁽⁵⁾ Ka komisjon võttis vastu teatise, milles kutsuti üles reforme kiirendama. Vt COM(2016) 601 final.

⁽⁶⁾ Vt komisjoni teatis „Kapitaliturgude liidu elluviimine 2019. aastaks – aeg on tööd kiirendada“. Vt <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/ET/COM-2018-114-F1-ET-MAIN-PART-1.PDF>.

⁽⁷⁾ Lisaks punktis 2.5 nimetatud tegevuskavale sisaldub teatises „Jätkusuutliku rahanduse tegevuskava“.

⁽⁸⁾ Pressiteade „Finantstehnoloogia: Euroopa Komisjon muudab finantsturu konkurentsivõimelisemaks ja innovatiivsemaks“, 8. märts 2018. Vt http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-1403_et.htm.

⁽⁹⁾ Vt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1521456325451&uri=CELEX:52018PC0113>.

⁽¹⁰⁾ Vt <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1521456325451&uri=CELEX:52018PC0099>.

3. Märkused ja kommentaarid

Üldised märkused – tervitatav algatus

3.1. Komitee hindab väga positiivselt kõnealuseid ettepanekuid ühisrahastamise 29. režiimi loomiseks ning nõuab samas, et tehtaks kõik võimalik kiiresti heade tulemuste saavutamiseks.

3.2. Esmajoones annavad asjaomased ettepanekud panuse mitmete suuremate, komiteele väga oluliste eesmärkide saavutamisesse, millele komitee on juba varem tähelepanu juhtinud⁽¹¹⁾. Seejuures võib esile tuua järgmist.

3.2.1. Kapitaliturgude liidu rajamine, mis peab käima käsikäes suurema majandusliku ja sotsiaalse lähenemise ning majandusliku ja sotsiaalse integratsiooniga, peab majanduse rahastamisallikate laiendamise ja mitmekesistamise abil tooma endaga kaasa finants- ja majandussüsteemi suurema turvalisuse, stabiilsuse ja vastupanuvõime. Selle kiire elluviimine peab jääma esmaseks prioriteediks.

3.2.2. ELi ühtse märgise loomine ühisrahastamise platvormidele lihtsustab piiriüleseid finantstehinguid ja toetab seega ka erasektori riskide suuremat jagamist. See on oluline kriisi korral asümmeetriliste šokkide ennetamisel või nende tagajärgede leevendamisel. Sellega antakse muu hulgas oluline panus liikmesriikide ühtlasemasse majanduskasvu. See võimaldab niisiis nõrgematel majandustel jõuda kiiremini järele paremate tulemustega majandustele.

3.2.3. Ka majandus- ja rahaliidu edasise süvendamise ja väljakujundamise jaoks on kapitaliturgude liit otsustava tähtsusega ja selle elluviimine hädavajalik. Koos täieulatusliku pangandusliiduga peab kapitaliturgude liit viima tõelise rahandusliiduni, mis on üks majandus- ja rahaliidu neljast alussambast.

3.2.4. Kuna ühisrahastamine on ELis teiste suurte majandustega võrreldes kesiselt arenenud, tuleks siinkohal mainida ka ELi positsiooni ülejäänud maailma suhtes. EL peab kindlustama oma positsiooni ja jõuliselt tegutsema, iseäranis kuna ülemaailmselt on praegu toimumas mitmed jõuvahekordade muutused Ida ja Lääne vahel.

3.3. Komitee on varasemates arvamustes⁽¹²⁾ väljendanud muret ja tõstatanud küsimusi selle kohta, kas kapitaliturgude liit on oluline ja tõhus VKEde jaoks. Ühisrahastamine on suunatud eeskätt teatud liiki VKEdele ja rahastamisredeli konkreetsele osale. Komitee suhtub positiivselt praegustesse ettepanekutesse, mis parandavad ja lihtsustavad väikeste, uute ja uuenduslike ettevõtete rahastamist ning loovad ühtlasi investoritele rohkem ja paremaid investeerimisvõimalusi.

3.4. Lõpetuseks võib siinkohal esile tõsta ettepanekute tulevikku suunatud olemust. Need on osa finantstehnoloogia tegevuskavast, millega soovitakse väljendada ambitsiooni muuta Euroopa ülemaailmseks finantstehnoloogia keskuseks. Uuenduslikke ja moodsaid tehnoloogiaid kasutavate toodete ja lahenduste kasutuselevõtmisega sobitub asjaomane ettepanek suurepäraselt ka digitaalse ühtse turu loomisega.

Ettepanekud – korralik alus, ent soovitavad on täiendavad kaitsemeetmed

3.5. Komitee on seisukohal, et asjaomaste ettepanekute edu tagamiseks tuleb teha kõik võimalik. Komitee peab väga oluliseks, et uut režiimi iseloomustavad sellised märksõnad nagu „usaldusväärsus“, „selgus“ ja „usaldus“. Ühisrahastamist tuleks pakkuda sellises raamistikus, mis pakub kindlust ja kaitset kõigile, kes on sellega seotud.

3.6. Komitee väljendab erilist heameelt 29. režiimi valimise üle, millega rajatakse uusi ja tulevikku suunatud tehnoloogiaid kasutades vundament ühele ühtlustatud turule, millel kehtivad samad eeskirjad nii piiriülese rahastamise otsinguil olevatele noortele ettevõtjatele kui ka investoritele, kes otsivad täiendavaid investeerimisvõimalusi.

⁽¹¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Kapitaliturgude liit: vahehindamine“ (ELT C 81, 2.3.2018, lk 117).

⁽¹²⁾ Vt eeskätt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava“ (ELT C 133, 14.4.2016, lk 117) ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Kapitaliturgude liit: vahehindamine“ (ELT C 81, 2.3.2018, lk 117).

3.7. Selle eesmärgi saavutamiseks valitud õigusakti liik – määrus – on siin samuti täiesti omal kohal. Kõnealune ettepanek võib olla kapitaliturgude tõhusa integratsiooni ja süvendamise näiteks.

3.8. Vaatamata tekstis edaspidi esitatud märkustele, on komiteel hea meel ka selle üle, et komisjon on juba algusest peale pööranud tähelepanu ühisrahastamistingutete ja -turgudega seotud riskiaspektidele. Tervitatavad on ka tingimused, millele peavad ühisrahastamisplatvormid ja nende pakutavad teenused vastama, ⁽¹³⁾ samuti ka ettenähtud järelevalvenõuded. Ka investoritel soovitatakse oma riske piirata ⁽¹⁴⁾.

3.9. Terviklikust lähenemisviisist tulenevalt on komitee samas seisukohal, et vähemalt esialgu tuleks juhtida nendele riskiga seotud aspektidele veelgi enam tähelepanu. Komitee leiab, et kõik riskid – nii rahalised kui ka mitterahalised – tuleks veelgi paremini kindlaks teha ja võimaluse korral neid piirata. Enam tähelepanu tuleks pöörata ka mõningatele muudele kaasnevatele teguritele, mis on olulised nende ettepanekute edukuse seisukohast.

3.10. Poliitikavalik täiendava teenuspõhise lahenduse kasuks ⁽¹⁵⁾ toob endaga kaasa olukorra, kus riikide ja ELi õigusaktid kehtivad ja leiavad rakendamist paralleelselt teineteise kõrval. Potentsiaalsed kliendid puutuvad samal ajal ja samal turul kokku erineva staatusega teenusepakkujatega, nagu ELi märgisega piiriülevalt tegutsevad pakkujad, samad pakkujad, kes tegutsevad kohalikul turul, ja pakkujaid, kelle teenustele kohalduvad (kehtivad) riiklikud eeskirjad või kehtivad load ⁽¹⁶⁾. Selle tulemuseks võivad olla erinevad õigusaktid, erinevad tingimused ja ebaühtlane kaitse ⁽¹⁷⁾. Komitee soovib, et enam pöörataks tähelepanu sellele olukorrale, mis võib tekitada selgusetust ja segadust ⁽¹⁸⁾. Käesolevas arvamuses on alljärgnevalt esitatud mõned konkreetsed ettepanekud.

Ühisrahastamisteenuste osutajad

3.11. Ühisrahastamisteenuste osutajad võivad vaid ühte tegevusluba omades tegutseda kogu ELi territooriumil ning see võimaldab neil oma tegevust laiendada. See on oluline uuendus ja suur edasimineku võrreldes praeguse olukorraga, kus piiriülene tegutsemine ei ole praktiliselt võimalik.

3.12. Ilma et see piiraks eelnevalt öeldut, ⁽¹⁹⁾ palub komitee pöörata enam tähelepanu võimalikele probleemsetele kohtadele teenusepakkujate ja nende pakutavate teenuste staatuses. Nii näib, et teenusepakkujatele antav võimalus kasutada lepingute sõlmimisel investoritega „klientide nimel otsustusõigust“ võib tekitada delikaatseid olukordi. Vahendajatena peavad nad tegutsema „erapooletute vahendajatena“, samas kui nad on lepinguliselt kohustatud võtma „kõik vajalikud meetmed klientide jaoks parima võimaliku tulemuse saamiseks“ ⁽²⁰⁾. Komitee jaoks on oluline, et erapooletuse kohustus ei satuks mingil juhul kahtluse alla. Siin on vaja täiendavaid meetmeid. Platvormid peavad pakkuma kvaliteetseid teenuseid.

3.13. Kõigile potentsiaalsetele klientidele, ettevõtjatele ja ka investoritele on ülimalt vajalik ja esmatähtis, et neile oleks alati selge, millise platvormiga on tegu. See on veelgi olulisem nüüd, mil – nagu eelnevalt märgitud – riiklikud ja ELi õigusaktid kehtivad ja leiavad rakendamist paralleelselt ⁽²¹⁾. Sellega seoses ei pea komitee Euroopa Väärtipaberijärelevalve (ESMA) peetavaid ELi platvormide registreid avalikkuse teavitamise vahendina piisavaks. Komitee arvates tuleb valitsustele ja järelevalveasutustele kehtestada täiendavad kohustused, et teavitada kõiki kasutajaid nende emakeeles täpsel, hõlpsasti kättesaadaval ja kindlustunnet pakuval viisil.

⁽¹³⁾ Vt määruse ettepaneku selgitus ja selle artiklid 1 kuni 9.

⁽¹⁴⁾ Vt määruse eelnõu artikkel 16. Põhiteabedokument, mis tuleb esitada potentsiaalsetele klientidele, sisaldab muu hulgas soovitusi: „[...] Te ei peaks investeerima ühisrahastamisprojekti rohkem kui 10 % oma netovarast.“

⁽¹⁵⁾ Mõjuhindangus olid arutluse all neli poliitikavalikut. Vt määruse eelnõu 3. peatükk „Mõju hindamine“.

⁽¹⁶⁾ Kaasa arvatud need, mis on väljastatud finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID II), makseteenuste direktiivi ja alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiivi (AIFMD) alusel.

⁽¹⁷⁾ Sõltuvalt sellest, kas potentsiaalne klient on ettevõtja või investor.

⁽¹⁸⁾ See on üks nn kaasnevatest teguritest, millele juhitakse tähelepanu punktis 3.9.

⁽¹⁹⁾ Punkt 3.8.

⁽²⁰⁾ Vt määruse eelnõu põhjendus 16.

⁽²¹⁾ Vt punkt 3.10.

3.14. Komitee leiab, et ka platvormidele tuleb kehtestada avalikustamiskohustused. Konkreetselt võiks sätestada, et ELi märgistust omavad platvormid peavad sellest selgesõnaliselt ja arusaadavalt teavitama alati, mil nad pöörduvad avalikkuse või potentsiaalsete klientide poole,⁽²²⁾ ning kogu oma välisuhtluses⁽²³⁾.

3.15. ESMA järelevalvealane roll ja vastutus näib selge, aga samas võib tõstatada küsimuse, kas teatud ülesandeid ei peaks andma ka riiklikele järelevalveasutustele, kuna need on riiklikele turgudele lähemal ja tunnevad kohapealset olukorda paremini. Siinkohal on igal juhul vajalik selgus. See on oluline ka teiste, muu hulgas ettevõtjate jaoks, kes soovivad kasutada ühisrahastamise võimalust.

3.16. Üldisemalt on komitee jaoks igal juhul oluline,⁽²⁴⁾ et nüüd, mil – nagu eespool märgitud – riiklikud ja ELi õigusaktid kehtivad ja leiavad rakendamist paralleelselt, peaksid eri valitsused ja järelevalveasutused nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil kogu aeg ja järjepidevalt üksteisega aru ning teeksid koostööd, pidades seejuures silmas ka edasist ühtlustamist ja integratsiooni ELis. Lisaks on neil oluline roll ka usalduse võitmisel, mis on ühisrahastamise edukuse seisukohast hädavajalik.

3.17. Kui ESMA määrab oma järelevalveülesande raames karistuse, siis tuleb selle vaidlustamiseks pöörduda Euroopa Kohtu poole. See ei ole mitte ainult keeruline protseduur, vaid sellega seoses tõstatub lisaks ka küsimus, kas asjaomane tegevus peaks kuuluma Euroopa Kohtu ülesannete hulka.

Ühisrahastamist kasutavad ettevõtted

3.18. Ühisrahastamine on suunatud esmajoonel alustavatele ja noortele ettevõtetele, kellel ei ole väga lihtne pääseda ligi pankade rahastamisele või kes tegelevad riskantsemate ja uuenduslikumate projektidega ning on oma tegevuse algusjärgus, eelkõige kui nad soovivad pärast käivitamisetappi laieneda. Komitee tunneb heameelt selle üle, et uute ettepanekutega luuakse seda tüüpi VKEdele ja ettevõtetele täiendav rahastamisvõimalus, mis on laiaulatuslikum ja lihtsamini ligipääsetav ning millel on lisaks piiriülene mõõde.

3.19. Lisaks toetab komitee ka põhjendust,⁽²⁵⁾ mille kohaselt on ühisrahastamisel lisaks eelpool nimetatutele veel teisi eeliseid, muu hulgas toetatakse sellega projektiomaniku kontseptsiooni ja ideed, antakse juurdepääs suurele hulgale inimestele, kes pakuvad ettevõtjale teadmisi ja teavet, ning see kujutab endast turundusmeetodit juhul, kui ühisrahastamiskampaania osutub edukaks.

3.20. Ettevõtjad saavad võimaluse rahastada oma projekte kuni 1 miljoni euro ulatuses 12 kuu jooksul. Tõstatub küsimus, ega see piirmäär ei ole liiga madal, eeskätt kui tegu on „investeeringupõhise“ ühisrahastamisega⁽²⁶⁾. Sellistel juhtudel on väärtpaberite kohustuslik võõrandatavus tähtis tagatis investoritele, kes soovivad projektist väljuda⁽²⁷⁾. Tõstatub ka küsimus, kas ettenähtud 1 miljoni piirmäär ei kujune takistuseks seda liiki väärtpaberite turu tekkimisele ja selle sujuvale toimimisele. Lisaks näivad riiklikud eeskirjad võimaldavat kõrgemaid piirmäärasid⁽²⁸⁾.

(Võimalikud) investorid

3.21. Komiteel on heameel, et investoritele avaneb uus, pealegi piiriülene võimalus. See avardab nende võimalusi ja laiendab valikut.

⁽²²⁾ Näiteks oma veebisaidil.

⁽²³⁾ Näiteks kõigis potentsiaalsetele klientidele suunatud dokumentides.

⁽²⁴⁾ Sõltumata järelevalve korraldusest ja punktis 3.15 käsitletud küsimusest.

⁽²⁵⁾ Määruse eelnõu põhjendus 4.

⁽²⁶⁾ Näiteks osakute või sarnaste väärtpaberite puhul.

⁽²⁷⁾ Vt määruse eelnõu põhjendus 11.

⁽²⁸⁾ Prospektimäärus (mis jõustub juulis 2018) ei sisalda ühisrahastamisele konkreetset erandit. Paljud liikmesriigid, sh Belgia, on kehtestanud oma erandite korra. Selle võib kehtestada alla 8 miljoni euro jäävatele ühtlustamata tehingutele (suurema summa puhul on prospekt igal juhul nõutav). Selle tulemusena töötab iga liikmesriik nüüd seoses ühisrahastamisega välja oma prospektidest vabastamise režiimi, mis omakorda põhjustab turu killustatust. Platvormid, mis soovivad tegutseda mitmes riigis, peavad niisiis alati olema kursis riikliku korraga ja sellest kinni pidama. Kõnealune ettepanek piirdub kuni 1 miljoni euro suuruste tehingutega ja ei toeta niisiis suurel määral ühisrahastamiseturget, mille tehingud ületavad 1 miljonit eurot.

3.22. Kahtlemata on positiivne, et potentsiaalse investori asjakohasuse esimene hindamine toimub teadmiste testi ja kahju kandmise võime simuleerimise abil, ⁽²⁹⁾ ent seda ei saa täheldada tõsiasja puhul, et risk (ja selle hindamine) jäetakse täielikult turu ja võimalike investorite kanda.

3.23. Tõsiasi, et ettepanekuga ei ole ette nähtud põhiteabedokumendi eelnevat heakskiitmist ⁽³⁰⁾ pädeva asutuse poolt ega isegi teavitamise nõuet, ⁽³¹⁾ ei tule võimalike investorite kaitsmisele kasuks. Kohustuste piiramine oluliste dokumentide tõlkimise nõudega ⁽³²⁾ ei aita samuti sellele kaasa. Selline olukord ei ole rahuldav. Komitee on seisukohal, et investorite huvides tuleb vähemalt asjaomase režiimi käivitamisel kehtestada kohased meetmed, et teha paremini kindlaks riskid investorite jaoks või võimaluse korral neid piirata. Sama kehtib neile edastatava teabe kohta.

3.24. Kui lisaks sellele arvestada ka väärtpaberite pakkumise traditsioonilisema viisiga, eeskätt pankade ja börsiettevõtete vahendusel, siis tekitab praegustes ettepanekutes ette nähtud investorite piiratud kaitse eri teenusepakkujate jaoks ebavõrdse olukorra ⁽³³⁾. Komitee leiab, et selles valdkonnas tuleb vältida suuri erinevusi, kuna see võib seada ohtu usalduse teatud turuosaliste vastu ja tuua endaga kaasa ebakindluse ja õigusliku arbitraazi. Lõppkokkuvõttes võib see mõjutada ka finantsstabiilsust ELis.

Muud märkused

3.25. Mis puudutab rahapesuvastast võitlust ja terrorismi rahastamist, siis tundub, et kavandatav kord ei ole piisavalt range, eelkõige kui arvestada seda, et ESMA on juba eelnevalt viidanud sellega seonduvatele konkreetsetele riskidele ja ohtudele ⁽³⁴⁾. Küsimused tõstatuvad ka seoses selles küsimuses ettenähtud korra suhteliselt piiratud olemusega ⁽³⁵⁾ ja pädevusega, mis on antud komisjonile, et allutada ühisrahastamisteenuste pakkujaid vajadusel asjakohastele eeskirjadele ⁽³⁶⁾. Siinkohal kerkib küsimus, kas see otsus on komisjoni pädevuses. Kui jah, siis millised kriteeriumid siin kehtivad ⁽³⁷⁾? Pealegi, miks nähakse see allutamisevõimalus ette vaid ühel korral ⁽³⁸⁾? Komitee on seisukohal, et see peaks olema võimalik igal ajahetkel ega tohiks olla komisjoni ainupädevuses. Lisaks peavad olema selgelt sätestatud tingimused ja kriteeriumid, mille korral on selline allutamine võimalik.

⁽²⁹⁾ Määruse eelnõu põhjendus 15.

⁽³⁰⁾ Vt määruse eelnõu artikkel 16.

⁽³¹⁾ Eelkõige liikmesriikide pädevad asutused. Vt määruse eelnõu artikli 16 lõige 8.

⁽³²⁾ Sätestatud on, et „Põhiteabedokument koostatakse vähemalt ühes asjaomase liikmesriigi ametlikus keeles või rahvusvahelises rahanduses üldkasutatavas keeles“. Küll aga võib investor „ühisrahastamisteenuse osutajalt nõuda, et ta korraldaks põhiteabedokumendi tõlkimise sellesse keelde, mille investor valib“, ent teenuse pakkujal ei näi olevat siduvat kohustust selle tegemiseks. Vt määruse eelnõu artikkel 16.

⁽³³⁾ Pankadele ja börsiettevõtetele kehtib finantsinstrumentide turgude direktiiv, samas ei kehti see aga ühisrahastamisplatvormide suhtes (vt direktiivi eelnõu). Viimatinimetatutele kehtib erikord, nii nagu see on sätestatud kõnealuses määruse eelnõus.

⁽³⁴⁾ ESMA sedastas, et investeeringupõhise ühisrahastamise puhul on oht terrorismi rahastamiseks. Eelkõige kui platvormid ei vii projektiomanike ja nende projektide suhtes läbi hoolduskohustuse auditit või teevad seda vaid piiratud ulatuses, siis võib avalikult või salaja toimuda raha kogumine terroristide rahastamiseks, ESMA, „Questions and Answers Investment-based crowdfunding: money laundering/terrorist financing“. Vt https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/esma_2015_1005_qa_c-rowdfunding_money_laundering_and_terrorist_financing.pdf.

⁽³⁵⁾ Vt määruse eelnõu. Eelkõige nõutakse artiklis 9, et ühisrahastamistehingute maksed tuleb teha üksuste kaudu, kellele on antud tegevusluba makseteenuste direktiivi kohaselt ja kelle suhtes kohaldatakse seetõttu neljandat rahapesuvastast direktiivi, sõltumata sellest, kas makse tehti platvormi kaudu või kolmanda osapoole vahendusel. Samuti nähakse artiklis 9 ette ühisrahastamisteenuse osutaja kohustus tagada, et projektiomanik võtab vastu rahalisi vahendeid ühisrahastamispakkumiste jaoks või muid makseid ainult makseteenuste direktiivi kohast tegevusluba omava üksuse kaudu. Artiklis 10 kehtestatakse nõue, et juhtidel peab olema hea maine, mis tähendab, et neil ei tohi olla kriminaalkaristusi rahapesuvastaste õigusnormide rikkumise eest. Artiklis 13 nõutakse, et riiklikud pädevad asutused, sealhulgas liikmesriikide pädevad asutused, kes on määratud direktiivi (EL) 2015/849 kohaselt, teavitaksid ESMAt kõikidest tähelepanekutest, mis on olulised rahapesuvastase direktiivi kohaselt ja mis on seotud ühisrahastamisplatvormiga. ESMA võib kõnealusele teabele tuginedes tegevusloa kehtetuks tunnistada.

⁽³⁶⁾ Määruse eelnõu artikkel 38.

⁽³⁷⁾ Vt määruse eelnõu artikkel 38. Selles sätestatakse kokkuvõtlikult, et komisjon peab teatud kindlaksmääratud aja jooksul (kaks aastat) esitama Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande asjaomase määruse kohaldamise kohta. Selles aruandes antakse hinnang sellele, kas on vajalik ja proportsionaalne, et asjaomaste ühisrahastamisteenuste osutajad järgiksid riiklikke õigusnorme (seoses rahapesu ja terrorismi rahastamisega). Sellisel juhul tuleb aruandele lisada õigusakti ettepanek.

⁽³⁸⁾ Vt eelnev allmärkus. Nimetatud artiklist 38 lähtuvalt näib see niisiis ainus hetk, mil on võimalik allutamise üle otsustada.

3.26. Eeskätt taotletud eesmäärke silmas pidades on märkimisväärne, et ühisrahastamisest saadavate sissetulekute maksustamist ja võlgnike kohustusi ⁽³⁹⁾ selles valdkonnas ei käsitleta ega puudutata asjaomastes ettepanekutes ⁽⁴⁰⁾. Ja seda hoolimata asjaolust, et on asjakohane oletada, et maksustamine on samuti oluline algatuse edu saavutamiseks. Seepärast soovib komitee nende aspektidega arvestada. Vajaduse korral tuleks asjakohasel tasandil välja töötada kohandatud eeskirjad.

Hoolikas algus, usaldusväärse ülesehitamine ja tuleviku silmas pidamine

3.27. Selle turuga seotud ettepaneku reaalse edu tagamiseks on ülimalt oluline, et kõik tegutseksid samas suunas. See on nii ainult juhul, kui ettevõtted ja investorid kasutavad asjaomaste ettepanekutega loodavat tugiraamistikku tõhusalt ja ulatuslikult. Vaid siis saab tekkida tõeline turg, millel saavad kokku krediidiinõudlus ja -pakkumine. Komitee jaoks on oluline, et käivitamisetalit ehitataks üles usaldusväärsus, alustataks läbimõeldult ja ettevaatlikult, pöörates seejuures rohkem tähelepanu riskijuhtimisele ja kaasnevatele teguritele.

3.28. Komitee arvates on selle 29. režiimi tuleviku kindlustamiseks väga oluline näha ette korrapäraseid meetmed režiimi jälgimiseks, hindamiseks ja edukuse mõõtmiseks. See peab hõlmama ka liikmesriikides olemasolevaid teisi ühisrahastamise režiime. Tähtis on õppida parimatest turutavadest ja pöimida need Euroopa režiimi. Seejuures on samavõrd hädavajalik konsulteerimine ja dialoog kõigi sidusrühmade ja huvitatud pooltega.

Brüssel, 11. juuli 2018

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Luca JAHIER

⁽³⁹⁾ Eeskätt peetakse siin silmas neid kohustusi, mis kehtestatakse (muu hulgas) intresside ja dividendide võlgnikele seoses läbipaistvuse kohustustega, muu hulgas kinnipeetava maksu ja aruandlusega seonduvad kohustused.

⁽⁴⁰⁾ See puudutab teist nn kaasnevat tegurit, millele juhitakse tähelepanu punktis 3.9.